

HABTOOL REGISTREREN JAKÁRTEN

Bagadallan skoviide

HABTOOL REGISTREREN JA KÁRTEN

Habtool registreren ja kárten geavahuvvo ovttas girjjiin:

Individuelt & tilrettelagt – Arbeidsredskap for individuell plan og opplæringsplan
- **Autismeenheten 2006: Jon Magne Tellevik, Terje Nærland og Harald Martinsen**
ISBN 82-92793-00-3

Girji čilge mo individuála ja heivehuvvon fálaldat doaimmashehttejuvvon olbmuide organiserejuvvo ja čađahuvvo. Habtool čilgejuvvo girjjiis, ja dat lea vuosttažettiin jurddašuvvon geavahuvvot doaimmaide olbmuide geain lea Asperger syndroma / autisma. Váldoulbmil lea addit mánáide ja nuoraide geain lea Asperger syndroma kvalitatiiiva skuvlafálaldaga. Habtoolain sáhtta ráhkadit álkibut individuála plána (IP)/individuála oahppoplána (IOP).

Das čuovvu sámegielat:

- Bagadallan skoviide: Ulbmilčilgen, kártemii, registreremii ja árvvoštallamii.
- Registrerenvuogádat skoviide

Girjji **Individuelt & tilrettelagt** sáhtát dingot;

autismeenheten@rikshospitalet.no

Autismeenheten – Nasjonalt kompetanseenhet for autisme

Postboks 4956 Nydalen

0424 Oslo

Dahje nehtas: www.autismeenheten.no

<http://www.autismeenheten.no/index.php/publikasjoner-i-omvendt-kronologisk-rekkefolge>

gos vieččat:

Tellevik mfl.: **Individuelt & tilrettelagt. Arbeidsredskap for individuell plan og individuell opplæring**

Sámegielat HABTOOL Bagadallan ja Registrerenvuogádat čuovvu girjji mielde: USB-muoitu

Prošeaktajoavkkus heivehallamiin Habtool davvisámegillii leat leamaš:

Davvi Statped/Sámi earenomáš pedagogalaš doarjalus: Signe Solås, Ellen Marit Oskal Gaup, Kirsten Wirkola ja Tor Persen. Lars Abrahamsen lea gráfalaš hapmen Registrerenvuogádat skoviid. Mii giitit maid Jarle Johannesen, Autismeforeningen, gii lea viššalit veahkehan min dán barggus.

Sámediggi lea juolludan resurssaid heivehit Habtool registrerenvuogádaga davvisámegillii.

Davvi Statped / Sámi earenomášpedagogalaš doarjalus 2015

1. skovi geavaheapmái bagadallan Doaibma ja gálgaregistreren

1. skovvi fokusere skuvlla beaivválaš doaimmaid ja dan man bures oahppi doaibmá, man iešheanalaš lea ja movt liiko doaimmaide. Doaimmat leat sirrejuvvon iešguđet domenaide skuvlasuorggis, vai álkibut daid oaidná.

Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren

Oahppi nr.

Čále oahppi nummara.

Beaivi ja gallát geardi.

Čále beaivvi ja gallát geardi skovvi devdojuvvo.

Domenat ja doaimmat

1. kolonna
Domenat

Doaimmaid sáhtta čilget mángga dásis. Dán prošeavttas leat mii válljen sirret doaibma-surggiid, doaibmadomenaid ja basálašdoaimmaid gaskka. Doaimmasuorggit refererejit doaimmaid skuvla-, bargo- ja astoáiggeeallimis jna.

1. kolonnas leat golbma doaibmadomena mat leat guovddážiis “skuvla” suorggis:

- Doaimmat mat leat čadnon luohkkálanja njuolggadusaide,
- Oppalaš skuvladoaimmat (buot ceškiin), ja
- Válljejuvvon skuvladoaimmat.

2. kolonna
Doaimmat

2. kolonnas leat doaimmat mat gullet iešguđet domenaide. Juohke doaibmadomenii sáhtta leat ávkkálaš spesifiseret mánga vuolitkategorijja. Dat ii leat álo gal dárbbášlaš, muhto min mielas lei dárbu dan dahkat domenii “Válljejuvvon skuvladoaimmat”. De sáhtášii bidjat basálašdoaimmaid, nugo omd. čállin dahje *lohkan*, “Válljejuvvon skuvladoaimmat” domenii vuolitkategorijjan “Sámejiella”. Sáhtášeimmet ráhkadit vel dárkilit dásiid, nugo ovdamearkka dihte čállit muitolisttu dahje *jitnosit lohkan*, muhto dat dagahivččii registrerenbarggu ja bargodili moivvasin ja unnán ulbmillažžan.

Dán prošeavttas dáhttu mii fokuseret basálašdoaimmaid, danin go oaivvildit ahte daid lea álkimus identifiseret ja gieđahallat. Dat guoská maid dasa go galgat sátnádit¹ boahhtevaš mihttomeriid ja mihttomeriid bidjama, maid šaddá álkut árvvoštallat jus daid geahččá basálašdoaimmaid ektui. Jus ráhkadit dakkár mihttomeriid mat leat čadnon doaibmadomenaide ja daid vuolitkategorijjaide, (omd. galgá šaddat čeahpit sáme-gielas) de sáhtta šaddat beare oppalaš, ja dat fas dagaha váddáseabbon árvvoštallat ja heivehit mihttomeriid ja čađahit daid.

Eai buot doaimmat mat leat čállojuvvon “Doaimmat” kolonnii leat dakkárat mat dás leat čilgejuvvon doaibman. Muhtun “doaimmat” (nugo ovdamearkka dihte lohkanáddejupmi, lohkanekoden dahje lohko/doahkkeáddejupmi) eai leat duohtavuodas doaimmat nugo mii leat daid čilgen. Dat leat baicca dakkár kognitiiva gálggat mat váikkuhit ja bohtet oidnosii lohkamis dahje matematihkas. Mii leat liikká váldán diekkár áššiid mielde doaibmakolonnaide danin go dat leat nu čadnon skuvlla váldodáhpáhusaide.

Doaimmat mat leat čadnon luohkkálanja njuolggadusaide, leat čadnon oppalaš doaimmaide mat muddejit² sosiála ovttasdoaimma, bargamušaide čalmustahttima, iniciatiivva ja luohkkálanjas gulahallama.

1 Sátnádit = formulere

2 Muddejit = regulere

	<p>Doaimmat mat leat čadnon ollislaš skuvladáhpáhusaide leat dakkárat maid oaidnit iešguđet fágain buot luohkkácehkiin skuvlaárgabeaivvis.</p> <p>Válljejuvvon doaimmat leat doaimmat mat leat earenoamážit čadnon dehálaš fágaide nugo Sámegillii, matematihkkii ja engelasgillii. Mii leat "friddjagoartila" maid čilgen välljejuvvon doaibman, juste danin go dat leat váttis ollugiidda gain lea Asperger syndroma.</p>
<p>Doaibmama, iešheanalašvuoda ja áiggi loaktima árvvoštallan</p>	
	<p>FUOMÁŠ. Buot árvvoštallamat leat luohká eará ohppiid ektui. (Jus árvvoštallamii merke 3, de dat mearkkaša ahte oahppi doaibma gaskamearálaččat luohkás). Jus du mielas orrot muhtun doaimmaid árvvoštallamat unnán áigeguovdilat dahje unnán logihkalaččat, de galggat daid diktit vástitkeahtá.</p>
<p>3. kolonna Doaibman</p>	<p>3. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat man bures oahppi doaibmá iešguđetlágan doaimmain mat leat namuhuvvon guđege domena vuolde. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi doaibmá hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. ahte oahppi doaibmá hui bures. <p>Go árvvoštallat, merke ruossain muhtun logu gaskal 1 - 5.</p>
<p>4. kolonna Iešheanalašvuota</p>	<p>4. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat man iešheanalaččat oahppi bargá iešguđetlágan doaimmaid mat leat namuhuvvon guđege domena vuolde. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi lea hui unnán iešheanalaš, 2. unnán iešheanalaš, 3. gaskamuttus iešheanalaš, 4. muhtun muddui iešheanalaš, 5. ahte oahppi lea hui iešheanalaš. <p>Go árvvoštallat, merke ruossain muhtun logu gaskal 1 - 5.</p>
<p>5. kolonna Áiggiloaktin</p>	<p>5. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat man bures oahppi loaktá iešguđetlágan doaimmain mat leat namuhuvvon guđege domena vuolde. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi lea hui unnán iešheanalaš, 2. unnán iešheanalaš, 3. gaskamuttus iešheanalaš, 4. muhtun muddui iešheanalaš, 5. ahte oahppi lea hui iešheanalaš. <p>Go árvvoštallat, merke ruossain muhtun logu gaskal 1 - 5.</p>

2. skovi geavaheapmái bagadallan Registreret oahpu heivehallamiid ja láchimiid ávkki

2. skovis fokuseret doaimmaid láchimiid ja heivehemiid ávkki. Leat guokte váldosuorggi main galgat čuovvut man muttus ávkki oahppi oažžu diekkár heivehemiin. Vuosttaš lea dat ávki mii gullá pedagogalaš prosedyraide ja beaiveplánaide. Nubbi váldosuorgi lea čadnon máhtogaskkusteapmái³.

Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren

Oahppi nr.	Čále oahppi nummara.
Beaivi ja gallát geardi.	Čále beaivvi ja gallát gearddi skovvi devdojuvvo.

Domenat ja doaimmat

1. kolonna Domenat	<p>Doaimmaid sáhtta mángga dásis čilget. Dán prošeavttas leat mii válljen sirret doaibmasurggiid, doaibmadomenaid ja basálašdoaimmaid gaska. Doaibmasuorggit fátmmastit/refererejit doaimmaid skuvla-, bargo- ja astoáiggeeallimis jna.</p> <p>1. kolonnas leat golbma doaibmadomena mat leat guovddážis “skuvla” suorggis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doaimmat mat leat čadnon luohkkálanja njuolggadusaide, • Oppalaš skuvladoaimmat (buot cehkiin), ja • Válljejuvvon skuvladoaimmat.
2. kolonna Doaimmat	<p>2. kolonnas leat doaimmat mat gullet iešguđet domenaide vuollái. Juohke dovaibmadomenii sáhtta leat vuogas čilget mánga vuolitkategorija. Dan ii leat dárbu dahkat juohke háve, muhto min mielas lei riehta ráhkadit vuolitkategorija “Válljejuvvon skuvladoaimmat” domenii. De sáhtášii bidjat basálašdoaimmaid, nugo omd. čállin dahje <i>lohkan</i>, “Válljejuvvon skuvladoaimmat” domenii vuolitkategorijan “Sámegejella”. Livččiimet sáhttán ráhkadit vel dárkilit dásiid, nugo ovdamearkka dihte čállit muitolisttu dahje <i>jitnosit lohkan</i>, muhto dat dagahivččii registrerenbarggu ja bargodili moivvasin ja unnán ulbmillažžan.</p> <p>Dán prošeavttas dáhttu mii fokuseret basálašdoaimmaid, danin go oaivvildit ahte daid lea álkimus identifiseret ja gieđahallat. Dat guoská maid dasa go galgat sátnádit boahhtevaš mihttomeriid ja mihttomeriid bidjama, maid šaddá álkit árvvoštallat jus daid geahččá basálašdoaimmaid ektui. Jus ráhkadit mihttomeriid mat leat čadnon doaibmadomenaide ja daid vuolitkategorijaide, (omd. galgá šaddat čeahpit sámegejelas) de dat sáhtta šaddat beare oppalaš, ja dat fas sáhtta dagahit váddáseabbon árvvoštallat ja heivehit mihttomeriid ja čađahit daid.</p> <p>Eai buot doaimmat mat leat čállojuvvon “Doaimmat” kolonnii leat dakkárat mat dás leat čilgejuvvon doaibman. Muhtun “doaimmat” mat leat dása čállojuvvon (nugo ovdamearkka dihte lohkanáddejuvumi, lohkandekoden dahje lohko/doahkkeáddejuvumi) eai leat duohtavuodas doaimmat nugo mii leat daid čilgen. Dat leat baicca dakkár kognitiiva gálggat mat váikkuhit ja bohtet oidnosii lohkamis dahje matematihkas. Mii leat liikká váldán diekkár áššiid mielde kolonnaide mat čilgejit doaimmaid, danin go dat leat nu čadnon skuvlla váldodáhpáhusaide.</p>

	<p>Doaimmat mat leat čadnon luohkkálanja njuolggadusaide, leat čadnon oppalaš njuolggadusaide mat váikkuhit ja muddejit sosiála ovttasdoaimma, bargamušaide čalmmu stahttima, iniciatiivva ja luohkkálanjas gulahallama.</p> <p>Doaimmat mat leat čadnon oppalaš skuvladoaimmaide leat dakkárat maid oaidnit iešguđet fágain buot luohkkácehkiin skuvlaárgabeaivvis.</p> <p>Válljejuvvon doaimmat leat doaimmat mat leat earenoamážit čadnon dehálaš fágaide nugo Sámegillii, matematihkkii ja engelasgillii.</p> <p>Mii leat "friddjagoartila" maid čilgen válljejuvvon doaimman, juste danin go dat leat váttis ollugiidda geain lea Asperger syndroma.</p>
<p>Barggu prosedyrat/beaiveplána ávkki árvvoštallan</p>	
	<p>FUOMÁŠ. Buot árvvoštallamat leat luohká eará ohppiid ektui. (Jus merket 3, de dat mearkkaša ahte oahppi doaimmá gaskamearálaččat luohkás). Jus du mielas orrot muhtun doaimmaid árvvoštallamat unnán áigeuovdilat dahje unnán logihkalaččat, de galggat daid diktit vástitkeahttá.</p>
<p>3. kolonna Njálmmálaš bagadallan njuolga oahppái</p>	<p>3. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat man bures njálmmálaš bagadallan njuolga oahppái orro leamen ávkin iešguđetlágan doaimmain. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaimmá njálmmálaš bagadallan hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures dahje 5. hui bures. <p>Go galggat árvvoštallat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>4. kolonna Čálalaš bagadallan njuolga oahppái</p>	<p>4. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat man bures čálalaš bagadallan njuolga oahppái orro leamen ávkin iešguđetlágan doaimmain. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaimmá čálalaš bagadallan hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. hui bures. <p>Go árvvoštallat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>5. kolonna Luohkkálanjas oahpahus</p>	<p>5. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat man bures luohkkálanjas oahpa heapmi orro leamen ávkin iešguđetlágan doaimmain. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaimmá luohkkálanjas oahpaheapmi hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures 4. bures dahje 5. hui bures. <p>Go árvvoštallat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>

iešguđetlágan máhttogaskkustanvugiid ávkki árvvoštallan

<p>6. kolonna Oktolanjas oahpahuš</p>	<p>6. kolonnas galggat 5-čuoggát skálas árvvoštallat man bures sierralanjas oahpaheapmi orro doaibmamin iešguđetlágan doaimmain. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaibmá sierralanjas oahpaheapmi hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures dahje 5. hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>7. kolonna lešokto oahpan Lohkan/data hárjehallan</p>	<p>7. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat man bures iehčanassii oahppan nugo lohkan ja datahárjehallan orro doaibmamin iešguđetlágan doaimmain. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas orro iehčanassii oahpahallan nugo lohkan ja datahárjehallan doaibmamin hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures dahje 5. hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>

IOP kárten	
3. skovi geavaheapmái bagadallan Registreret movt oahppi reagere iešguđetlágan fáktoriidda oahpaheamedilis	
3. skovvi fokusere oahppi reakšuvnnaid iešguđetlágan fáktoriidda/eavttuide oahpahandilálašvuodas. Diekkár reakšuvnnaid čatnasit ollu iešguđetlágan fáktoriidda. 3. skovvis leat guhtta fáktora/eavttu maidda oahppi dávjá sáhtá reageret oahpahandilálašvuodas.	
Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren	
Oahppi nr.	Čále oahppi nummara.
Beaivi ja gallát geardi.	Čále beaivvi ja gallát gearddi skovvi devdojuvvo.
Domenat ja doaimmat	
1. kolonna Domenat	<p>Doaimmaid sáhtá mángga dásis čilget. Dán prošeavttas leat mii válljen sirret doaibmasurggiid, doaibmadomenaid ja basálašdoaimmaid gaska. Doaibmasuorggit fátmastit/refererejit doaimmaid skuvla-, bargo- ja astoáiggeeallimii jna.</p> <p>1. kolonnas leat golbma doaibmadomena mat leat guovddážiis “skuvla” suorggis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doaimmat mat leat čadnon luohkkálanja njuolggadusaide, • Oppalaš skuvladoaimmat (buot cehkiin), ja • Válljejuvvon skuvladoaimmat.
2. kolonna Doaimmat	<p>2. kolonnas leat doaimmat mat gullet iešguđet domenaide.</p> <p>Juohke doaibmadomenii sáhtá leat ávkkálaš spesifiseret mánga vuolitkategorija. Dat ii leat álo gal dárbašlaš, muhto min mielas lei dárbu dan dahkat domenii “Válljejuvvon skuvladoaimmat”. De sáhtáii bidjat basálašdoaimmaid, nugo omd. čállin dahje <i>lohkan</i>, “Válljejuvvon skuvladoaimmat” domenii vuolitkategorijan “Sámegiella”. Sáhtášeimmet ráhkadit vel dárkilit dásiid, nugo ovdamearkka dihte čállit muitolisttu dahje <i>jitnosit lohkan</i>, muhto dat dagahivččii registrerenbarggu ja bargodili moivvasin ja unnán ulbmillažžan.</p> <p>Dán prošeavttas dáhttu mii fokuseret basálašdoaimmaid, danin go oaivildit ahte daidlea álkimus identifiseret ja gieđahallat. Dat guoská maid dasa go galgat sátnádit boahttevaš mihttomeriid ja mihttomeriid bidjama, maid šaddá álkit árvoštallat jus daid geahččá basálašdoaimmaid ektui. Jus ráhkadit mihttomeriid mat leat čadnon doaibmadomenaide ja daid vuolitkategorijaide, (omd. galgá šaddat čeahpit sámegielas) de dat sáhtá šaddat beare oppalaš, ja dat fas sáhtá dagahit váddáseabbon árvoštallat ja heivehit ulbmiliid ja čađahit daid.</p> <p>Dán prošeavttas dáhttu mii čalmustahttit vuodđodoaimmaid, danin go oaivildit ahte daid lea álkimus identifiseret ja gieđahallat. Dat guoská maid dasa go galgat sátnádit boahttevaš mihttomeriid ja mihttomeriid bidjama, maid šaddá álkit árvoštallat jus daid geahččá vuodđodoaimmaid ektui. Jus ráhkadit mihttomeriid mat leat čadnon doaibmadomeanaide ja daid vuolitkategorijaide, (omd. galgá šaddat čeahpit sámegielas) de dat sáhtá šaddat beare oppalaš, ja dat fas sáhtá dagahit váddáseabbon árvoštallat ja heivehit ulbmiliid ja čađahit daid.</p>

	<p>Eai buot doaimmat mat leat čállojuvvon "Doaimmat" kolonnii leat dakkárat mat dás leat čilgejuvvon doaibman. Muhtun "doaimmat" (nugo ovdamearka dihte lohkanáddejuvvi, lohkandekoden dahje lohko/doahkkeáddejuvvi) eai leat duohtavuodas doaimmat nugo mii leat daid čilgen. Dat leat baicca dakkár kognitiiva gálggat mat váikkuhit ja bohtet oidnosii lohkamis dahje matematihkas. Mii leat liikká váldán diekkár áššiid mielde doaibmakolonnaide danin go dat leat nu čadnon skuvlla váldodáhpáhusaide.</p> <p>Doaimmat mat leat čadnon skuvlalanja njuolggadusaide, leat čadnon oppalaš doaimmaide mat muddejit sosiála ovttasdoaimma, bargamušaide čalmmustahttima, iniciatiivva ja luohkkálanjas gulahallama.</p> <p>Doaimmat mat leat čadnon ollislaš skuvladáhpáhusaide leat dakkárat maid oaidnit iešguđet fágain buot luohkkácehkiin skuvlaárgabeaivvis.</p> <p>Válljejuvvon doaimmat leat doaimmat mat leat earenoamážit čadnon dehálaš fágaide nugo Sámegeallii, matematihkkii ja engelasgillii.</p> <p>Mii leat "friddjagoartila" maid čilgen válljejuvvon doaibman, juste danin go dat lea váttis ollugiidda geain lea Asperger syndroma.</p>
<p>Movt oahppi doaibmá čuovvovaš diliin:</p>	
	<p>FUOMÁŠ. Buot árvvoštallamat leat luohká eará ohppiid ektui. (Jus árvvoštallamii merke 3, de dat mearkaša ahte oahppi doaibmá gaskamearálaččat luohkás). Jus du mielas orrot muhtun doaimmaid árvvoštallamat unnán áigeguovdilat dahje unnán logihkalaččat, de galggat daid diktit vástitkeahtá.</p>
<p>3. kolonna Áigemeari siste bargan</p>	<p>3. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat movt oahppi birgehalla go galgá áigemeari siste bargat.</p> <p>Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkaša ahte oahppi doaibmá hui hejot go galgá dihto áigemeari siste bargat, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>4. kolonna Ođđa bargamušat/rutiinnat</p>	<p>4. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat movt oahppi reagere go sutnje čilge ođđa bargamušaid/dábiid.</p> <p>Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkaša ahte du mielas oahppi doaibmá hui hejot go sutnje addá/čilge ođđa bargamušaid/dábiid, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>

<p>5. kolonna Ráfehuvvá / vurjojuvvo</p>	<p>5. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat movt oahppi doaibmá go lea ráfehiv dilis ja go vurjojuvvo. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaibmá oahppi hui hejot ráfehiv dilis ja go vurjojuvvo, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>6. kolonna Struktuvrakeahttdilit</p>	<p>6. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat movt oahppi doaibmá dakkár diliin main ii leat struktuvra. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaibmá oahppi hui hejot dakkár diliin main ii leat struktuvra, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>7. kolonna Korrekšuvvna moaitta</p>	<p>7. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat movt oahppi doaibmá go neavvu/cuiggoda. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaibmá oahppi hui hejot go su neavvu/cuiggoda, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>8. kolonna Čálalaš plána/ prosedyra</p>	<p>8. kolonnas galggat 5-čuoggá skálas árvvoštallat movt oahppi doaibmá go geavahat čálalaš plánaid ja čálalaš prosedyrat. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaibmá oahppi hui hejot go geavahat čálalaš plánaid/prosedyraid, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>

	IOP ulbmilčilgen
4. skovi geavaheapmái bagadallan Heivehallan- ja láchčiplána	
4. skovvi fokusere oahppi mihttomeriid/plánaid go galgá láchčit ja heivehit daid oahppái. Diekkár mihttomeriid čilgehusat čatnasit bajitdási plána fysalaš rámmaide maid oahpahusas oažžu, struktuvrralaš eavttuide ja bargovugiide maddá lea dehálaš láchčit dili.	
Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren	
Oahppi nr.	Čále oahppi nummara.
Beaivi ja gallát geardi.	Čále beaivvi ja gallát gearddi skovvi devdojuvvo.
Domenat ja doaimmat	
1. kolonna Domenat	<p>Doaimmaid sáhtta čilget mángga dásis. Dán prošeavttas leat mii válljen sirret doaimmasurggiid, doaimmadomenaid ja basálašdoaimmaid gaskka. Doaimmasuorggit refererejit doaimmaid skuvla-, bargo- ja astoáiggeeallimis jna.</p> <p>1. kolonnas leat golbma doaimmadomena mat leat guovddážiis “skuvla” suorggis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doaimmat mat leat čadnon skuvlalanja njuolggadusaide, • Oppalaš skuvladoaimmat (buot ceahkit), ja • Válljejuvvon skuvladoaimmat.
2. kolonna Doaimmat	<p>2. kolonnas leat doaimmat mat gullet iešguđet domenaide. Juohke doaimmadomenii sáhtta leat ávkálaš čilget mángga vuolitkategorijja. Dat ii leat álo gal dárbbalaš, muhto min mielas lei dárbu dan dahkat domenii “Válljejuvvon skuvladoaimmat”. De sáhtášii bidjat basálašdoaimmaid, nugo omd. čállin dahje <i>lohkan</i>, “Válljejuvvon skuvladoaimmat” domenii vuolitkategorijjan “Sámegiella”. Sáhtášeimmet ráhkadit vel dárkilit dásiid, nugo ovdamearkka dihte čállit muitolisttu dahje <i>jitnosit lohkan</i>, muhto dat dagahivččii registrerenbarggu ja bargodili moivvasin ja unnán ulbmillažžan.</p> <p>Dán prošeavttas dáhttu mii fokuseret basálašdoaimmaid, danin go oaivvildit ahte daid lea álkimus identifiseret ja gieđahallat. Dat guoská maid dasa go galgat sátnádit boahhtevaš mihttomeriid ja mihttomeriid bidjama, maid šaddá álkut árvvoštallat jus daid geahččá basálašdoaimmaid ektui. Jus ráhkadit mihttomeriid mat leat čadnon doaimmadomenaide ja daid vuolitkategorijjaide, (omd. galgá šaddat čeahpit sámegielas) de dat sáhtta šaddat beare oppalaš, ja sáhtta dagahit váddáseabbon árvvoštallat ja heivehit ulbmiliid ja čađahit daid.</p> <p>Eai buot doaimmat mat leat čállojuvvon “Doaimmat” kolonnii leat dakkárat mat dás leat čilgejuvvon doaimman. Muhtun “doaimmat” (nugo ovdamearkka dihte lohkanáddejuvpmi, lohkandekoden dahje lohko/doahkkeáddejuvpmi) eai leat duohtavuodas doaimmat nugo mii leat daid čilgen. Dat leat baicca dakkár kognitiiva gálggat mat váikkuhit ja bohtet oidnosii lohkamis dahje matematihkas. Mii leat liikká váldán diekkár áššiid mielde doaimmakolonnaide danin go dat leat nu čadnon skuvlla váldodáhpáhusaide.</p> <p>Doaimmat mat leat čadnon skuvlalanja njuolggadusaide, leat čadnon oppalaš doaimmaide mat muddejit sosiála ovttasdoaimma, bargamušaide čalmustahttima, iniciatiivva ja luohkkálanjas gulahallama.</p>

Autismafierpmádat/Statped

Prošeakta "Mánát ja nuorat geain lea Asperger syndroma".

	<p>Doaimmat mat leat čadnon ollislaš skuvladáhpáhusaide leat dakkárat maid oaidnit iešguđet fágain buot luohkkácekhiin skuvlaárgabeaivvis.</p> <p>Válljejuvvon doaimmat leat doaimmat mat leat earenoamážit čadnon dehálaš fágaide nugo Sámegillii, matematihkkii ja engelasgillii.</p> <p>Mii leat "friddjagoartila" maid čilgen válljejuvvon doaibman, juste danin go dat lea váttis ollugiidda geain lea Asperger syndroma.</p>
3. kolonna Pedagogalaš prinsihpat	<p>3. kolonnii galgat deavdit dan/daid pedagogalaš prinsihpaid maid lea jurdda geavahit/mat leat geavahuvvon. Prinsihpaid gávnnat maid 11. skovis - Logga. Mii leat válljen gávccii prinsihpa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Láhčit dili nu ahte lea buorre oppalaš govva 2. Geavahit earenoamáš beroštumiid oahpahusas 3. Ráhkanit váttis diliide 4. Geavahit njuolggadusstivrema ja konkretiserema 5. Geavahit šiehtadusaid 6. Dahkat implisihtta sosiála máhtu eksplisihttan 7. Leahket dulka/jorgalit dilálašvuođaid 8. Lea oahpahan molssaevttolaš prosedyraid bargamuščoavdimis. <p>Čállit nummara/-iid prinsihpaide ja nu registreret makkár prinsihpa/prinsihpaid don/dii áigubehtet geavahit .</p>
Eavttut máhttoháhkamii ja movt dan láhčit	
4. kolonna Oahpahus	<p>4. kolonnas galggat merket oahpahuseavttuid maid leat plánen geavahit iešguđetlágan doaimmain.</p> <p>Álo dáidet leat dilálašvuođat mat du/din mielas leat unnán áigeguovdilat. Dakkár doaimma it dárbbáš registreret.</p>
5. kolonna Veahkkeneavvut	<p>5. kolonnii galggat čállit makkár veahkkeneavvut galget geavahuvvot jus lea áigeguovdil.</p>
6. kolonna Bargu	<p>6. kolonnii galggat čállit makkár bargomálla lea jurddašuvvon doibmii.</p> <p>Álo dáidet leat dilálašvuođat mat du/din mielas lea unnán áigeguovdilat. Dakkár doaimma it dárbbáš registreret.</p>
Struktuvra	
7. kolonna Fáktorat main oahppi suodjaluvvo	<p>7. kolonnii merket makkár doaimmain leat plánen ahte oahppi berre/galgá suodjaluvvot (geahča 3. skovi).</p> <p>Diekkár fáktorat sáhttet leat ovdamearkka dihte áigemeari hušša, ráfehivuohta/vuorjan jna.</p>
8. kolonna Čálalaš plána/ prosedyra	<p>8. kolonnas čilget makkár čálalaš plánaid/prosedyraid leat jurddašan geavahit oahppi oahpaheamis.</p> <p>Diekkár veahkkeneavvut sáhttet leat beaiveplána geavaheapmi, data, stiila ja muitalit ođđasis muitalusa maid lea gullan, lohkolinnjá geavaheapmi jna.</p>

IOP ulbmilčilgen	
5. skovi geavaheapmái bagadallan Doaimmaid ja gálggaid ulbmil	
5. skovvi fokusere doaimmaid ja gálggaid mihttomeriid doaibmama, iešheanalašvuoda ja áiggi loaktima ektui. Mihttomeriid čilgen lea buot doaimmain čadnon árvvoštallamii mii dahkkui 1. skovvis. Doaimmat deattuhuvvojit ja vuoruhuvvojit danin vai sáhtta dárkilit čilget makkár árja ⁴ bidjamii lea dárbu.	
Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren	
Oahppi nr.	Čále oahppi nummara.
Beaivi ja gallát geardi.	Čále beaivvi ja gallát gearddi skovvi devdojuvvo.
Domenat ja doaimmat	
1. kolonna Domenat	<p>Doaimmaid sáhtta čilget mángga dásis. Dán prošeavttas leat mii válljen sirret doaibmasuorggi, doaibmadomena ja basálašdoaimmaid gaska. Doaibmasuorggit refererejit doaimmaid skuvla-, bargo- ja astoáiggeeallimis jna.</p> <p>1. kolonnas leat golbma doaibmadomena mat leat guovddážis “skuvla” suorggis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doaimmat mat leat čadnon skuvlalanja njuolggadusaide, • Oppalaš skuvladoaimmat (buot cehkiin), ja • Válljejuvvon skuvladoaimmat.
2. kolonna Doaimmat	<p>2. kolonnas leat doaimmat mat gullet iešguđet domenaide.</p> <p>Juohke doaibmadomenii sáhtta leat ávkkálaš spesifiseret mángga vuolitkategorijja. Dat ii leat álo gal dárbašlaš, muhto min mielas lei dárbu dan dahkat domenii «Válljejuvvon skuvladoaimmat». De sáhtášii bidjat basálašdoaimmaid, nugo omd. čállin dahje <i>lohkan</i>, “Válljejuvvon skuvladoaimmat” domenii vuolitkategorijjan “Sámegeilla”. Sáhtášeimmet ráhkadit vel dárkilit dásiid, nugo ovdamearkka dihte čállit muitolisttu dahje <i>jitnosit lohkat</i>, muhto dat dagahivččii registrerenbarggu ja bargodili moivvasin ja unnán ulbmillažžan.</p> <p>Dán prošeavttas dáhttu mii fokuseret basálašdoaimmaid, danin go oaivvildit ahte daid lea álkimus identifiseret ja gieđahallat. Dat guoská maid dasa go galgat sátnádit boahtevaš mihttomeriid ja mihttomeriid bidjama, maid šaddá álkit árvvoštallat jus daid geahččá basálašdoaimmaid ektui. Jus mii ráhkadit mihttomeriid mat leat čadnon doaibmadomenaide ja daid vuolitkategorijjaide, (omd. galgá šaddat čeahpit sáme-gielas) de dat sáhtta šaddat beare oppalaš. Dat fas sáhtta dagahit váddáseabbon árvvoštallat, heivehit ulbmiliid ja čađahit daid.</p> <p>Eai buot doaimmat mat leat čállojuvvon “Doaimmat” kolonnii leat dakkárat mat dás leat čilgejuvvon doaibman. Muhtun “doaimmat” (nugo omd. lohkanáddejupmi, lohkan-dekoden dahje lohko/doahkkeáddejupmi) eai leat duohtavuodas doaimmat nugo mii leat daid čilgen. Dat leat baicca kognitiiva gálggat mat váikkuhit ja bohtet oidnosii lohkamis dahje matematihkas. Mii leat liikká váldán diekkár áššiid mielde doaibma-kolonnaide danin go dat leat nu čadnon skuvlla váldodáhpáhusaide.</p> <p>Doaimmat mat leat čadnon luohkkálanja njuolggadusaide, leat čadnon oppalaš doaimmaide mat muddejit sosiála ovttasdoaimma, bargamušaide čalmmustahttima, iniciatiivva ja luohkkálanjas gulahallama.</p>

	<p>Doaimmat mat leat čadnon ollislaš skuvládáhpáhusaide leat dakkárat maid oaidnit iešguđet fágain buot ceškiin skuvlaárgabeaivvis.</p> <p>Válljejuvvon doaimmat leat doaimmat mat leat earenoamážit čadnon dehálaš fágaide nugo sámegillii, matematihkkii ja engelasgillii.</p> <p>Mii leat "friddjagoartila" maid čilgen válljejuvvon doaibman, juste danin go dat lea váttis ollugiidda geain lea Asperger syndroma.</p>
<p>Mihttomearri doaibmamii ja iešheanalašvuhtii</p>	
	<p>FUOMÁŠ. Buot árvvoštallamat leat luohká eará ohppiid ektui. (Jus árvvoštallamii merke 3, de dat mearkkaša ahte oahppi doaibmá gaskamearálaččat luohkás). Jus du mielas orrot muhtun doaimmaid árvvoštallamat unnán áigeguovdilát dahje unnán logihkalaččat, de galggat daid diktit vástitkeahtá.</p>
<p>3. kolonna Doaibman</p>	<p>3. kolonnii čálát iežat árvvoštallama, movt du mielas orro oahppi doaibmamin iešguđet doaimmain. Diet dieđut gávdnojit juo 1. skovis (Doaimmaid ja gálggaid registreren). Čále dan árvvu mii lea merkejuvvon 1. skovi 3. kolonnii (Doaibman) .</p>
<p>4. kolonna Doaibmama ulbmil</p>	<p>4. kolonnii galggat merket makkár mihttomeari leat bidjan oahppi doaibmamii iešguđet bargamušain. Mihttomearriin sáhtá leat dat ahte oahppi galgá birget buorebut dahje seammaládje go ovdal.</p> <p>Jus leat árvvoštallan oahppi doaibmama hui heittohin muhtun doaimmas (1), de sáhtá mihttomearriin leat ahte oažžut oahppi doaibmat gaskamuttus bures. Jus nu, de merket 5-čuoggá skálai logu 3. Skálas leat logut gaskal 1-5, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi doaibmá hui hejot, 2. hejot 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. ahte oahppi doaibmá hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>5. kolonna Iešheanalašvuhta</p>	<p>5. kolonnii čálát iežat árvvoštallama, ahte man iešheanalaččat du mielas oahppi birge iešguđetlágan doaimmain. Diet dieđut gávdnojit juo 1. skovis (Doaimmaid ja gálggaid registreren). Čále dan árvvu mii lea merkejuvvon 1. skovi 3. kolonnii (Iešheanalašvuhta).</p>
<p>6. kolonna Iešheanalašvuoda ulbmil</p>	<p>6. kolonnii čálát makkár mihttomeari leat bidjan dasa man iešheanalaš oahppi berre leat iešguđetlágan doaimmain. Mihttomearriin sáhtá leat ahte oahppi galggašii šaddat eanet iešheanalaš dahje doaibmat nugo ovdal.</p> <p>Jus leat árvvoštallan oahppi iešheanalašvuoda hui heittohin muhtun doaimmas (1), de sáhtá mihttomearriin leat oažžut oahppi doaibmat gaskamuttus bures. Jus nu lea, de merket 5-čuoggá skálai logu 3. Skálas leat logut gaskal 1-5, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi lea hui unnán iešheanalaš, 2. unnán iešheanalaš, 3. gaskamuttus iešheanalaš, 4. muhtun muddui iešheanalaš, 5. ahte oahppi lea hui iešheanalaš. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>

7. kolonna Deattuheapmi	7. kolonnas galggat merket movt don deattuhat guđege doaimma bargguid. Jus válljet čuoldit eret muhtun bargamuša, de merket 0, jus deattuhat doaimma seamma dásis go luohkká, de merket 1, jus vuoruhat doaimma, de merket 2.
8. kolonna Vuoruheapmi	8. kolonnas galggat vuoruhit doaimmaid maid leat deattuhan 2-loguin 7. kolonnas. Doaimma maid vuoruhat bajimussii, biddjojuvvo 1.árvodássái, dasto 2.dássái jna.

IP árvvoštallan	
6. skovi geavaheapmái bagadallan Fágalaš ovdáneami árvvoštallan	
6. skovvi fokusere oahppi fágalaš ovdáneami árvvoštallama. Sihke doaibmama ja iešheanalašvuođa árvvoštallan galgá čađahuvvot prošeavtta loahpas. Dat ferte dahkkot dan árvvoštallama oktavuodas mii dahkkui kártenbarggus dalle go prošeakta álggahuvvui, ja daid mihttomeriid čilgehusaid ektui mat dalle árvvoštallojuvvo.	
Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren	
Oahppi nr.	Čále oahppi nummara.
Beaivi ja gallát geardi.	Čále beaivvi ja gallát gearddi skovvi devdojuvvo.
Domenat ja doaimmat	
1. kolonna Domenat	<p>Doaimmaid sáhtta čilget mángga dásis. Dán prošeavttas leat mii válljen sirret doaibmasurggiid, doaibmadomenaid ja basálašdoaimmaid gaskka. Doaibmasuorggit refererejit doaimmaid skuvla-, bargo- ja astoáiggeeallimis jna.</p> <p>1. kolonnas leat golbma doaibmadomena mat leat guovddážis “skuvla” suorggis:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Doaimmat mat leat čadnon skuvlalanja njuolggadusaide, • Oppalaš skuvladoaimmat (buot ceahkit), ja • Válljejuvvon skuvladoaimmat.
2. kolonna Doaimmat	<p>2. kolonnas leat doaimmat mat leat ordnejuvvon iešguđet domenaide. Juohke doaibmadomenii sáhtta leat ávkkálaš čilget mángga vuolitkategorijja. Dat ii leat álo gal dárbbášlaš, muhto min mielas lei dárbu dan dahkat domenii “Válljejuvvon skuvladoaimmat”. De sáhtášii bidjat basálašdoaimmaid, nugo omd. čállin dahje <i>lohkan</i>, “Válljejuvvon skuvladoaimmat” domenii vuolitkategorijjan “Sámegiella”. Sáhtášeimmet ráhkadit vel dárkilit dásiid, nugo ovdamearkka dihte čállit muitolisttu dahje <i>jitnosit lohkan</i>, muhto dat dagahivččii registrerenbarggu ja bargodili moivvasin ja unnán ulbmillažžan.</p> <p>Dán prošeavttas dáhtut mii fokuseret basálašdoaimmaid, danin go oaivvildit ahte daid lea álkimus identifiseret ja gieđahallat. Dat guoská maid dasa go galgat sátnádit boahhtevaš mihttomeriid ja mihttomeriid bidjama, maid šaddá álkit árvvoštallat jus daid geahččá basálašdoaimmaid ektui. Jus ráhkadit mihttomeriid mat leat čadnon doaibmadomenaide ja daid vuolitkategorijjaide, (omd. galgá šaddat čeahpit sámegielas) de dat sáhtta šaddat beare oppalaš. Dat sáhtta dagahit váddáseabbon árvvoštallat, heivehit ulbmiliid ja čađahit daid.</p> <p>Eai buot doaimmat mat leat čállojuvvon “Doaimmat” kolonnii leat dakkárat mat dás leat čilgejuvvon doaibman. Muhtun “doaimmat” (nugo ovdamearkka dihte lohkanáddejupmi, lohkanekoden dahje lohko/doahkkeáddejupmi) eai leat duohtavuodas doaimmat nugo mii leat daid čilgen. Dat leat baicca kognitiiva gálggat mat váikkuhit ja bohtet oidnosii lohkamis dahje matematihkas. Mii leat liikká váldán diekkár áššiid mielde doaibmakolonnaide danin go dat leat nu čadnon skuvlla váldodáhpáhusaide</p>

Autismafierpmádat/Statped

Prošeakta "Mánát ja nuorat geain lea Asperger syndroma".

	<p>Doaimmat mat leat čadnon luohkkálanja njuolggadusaide, leat čadnon oppalaš doaimmaide mat muddejit sosiála ovttasdoaimma, bargamušaide čalmmustahttima, initia-tiivva ja luohkkálanjas gulahallama.</p> <p>Doaimmat mat leat čadnon ollislaš skuvládáhpáhusaide leat dakkárat maid oaidnit iešguđet fágain buot luohkkákehkiin skuvlaárgabeaivvis.</p> <p>Válljejuvvon doaimmat leat doaimmat mat leat earenoamážit čadnon dehálaš fágaide nugo sámegillii, matematihkkii ja engelasgillii.</p> <p>Mii leat "friddjagoartila" maid čilgen válljejuvvon doaibman, juste danin go dat lea váttis ollugiidda geain lea Asperger syndroma.</p>
Doaibmama ja iešheanalašvuoda árvvoštallan	
	FUOMÁŠ. Buot árvvoštallamat leat luohká eará ohppiid ektui. (Jus árvvoštallamii merke 3, de dat mearkkaša ahte oahppi doaibmá gaskamearálaččat luohkás). Jus du mielas orrot muhtun doaimmaid árvvoštallamat unnán áigequovdilát dahje unnán lohikalaččat, de galggat daid diktit vástitkeahttá.
3. kolonna Doaibman 1	3. kolonnii čálát iežat árvvoštallama, movt du mielas doaibmá oahppi iešguđet doaimmain prošeavtta álggus. Diet dieđut gávdnojit juo 1. skovis (Doaimmaid ja gálggaid registreren). Čále dan árvvu mii lea merkejuvvon 1. skovi 3. kolonnii (Doaibma ja gálgaregistreren) . (Diet árvu gávdno maid 5. skovi 3. kolonnas)
4. kolonna Doaibmama ulbmil	4. kolonnii čálát makkár doaibmanmihttomearri lea registrerejuvvon 5. skovvá. Čále dan árvvu mii lea merkejuvvon 5. skovi 4. kolonnii.
5. kolonna Doaibman 2	5. kolonnii čálát iežat árvvoštallama, movt du mielas oahppi doaibmá prošeavtta loahpas. Merke skálai 1-5 dan árvvu mii du mielas govvida buoremusat oahppi doaibmama prošeavtta loahpas. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas: <ul style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaibmá oahppi hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. hui bures.
6. kolonna Iešheanalaš 1	6. kolonnii čálát iežat árvvoštallama, man iešheanalaččat du mielas oahppi doaibmá iešguđet doaimmain go prošeakta álggahuvvo. Diet dieđut gávdnojit juo 1. skovis (Doaibma ja gálga registreren). Čále dan árvvu mii lea merkejuvvon 1. skovi 4. kolonnii (Iešheanalaš). (Diet árvu gávdno maid 5. skovi 6. kolonnas)
7. kolonna Iešheanalašvuoda ulbmil	7. kolonnii čálát makkár mihttomearri iešheanalašvuhtii lea registrerejuvvon 5. skovvá. Čále dan árvvu mii lea merkejuvvon 5. skovi 7. kolonnii.

8. kolonna iešheanalaš 2	8. kolonnii čálát iežat árvvoštallama, man iešheanalaččat du mielas oahppi doaibmá prošeavtta loahpas. Merke 1-5 skálai dan árvvu mii du mielas čilge buoremusat oahppi iešheanalašvuoda prošeavtta loahpageahčen. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas: <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte du mielas doaibmá oahppi hui unnán iešheanalaččat, 2. unnán iešheanalaš, 3. gaskamuttus iešheanalaš, 4. muhtun muddui iešheanalaš, 5. hui iešheanalaš.
9. kolonna Vuoruheamit	9. kolonnii čálát dan vuoruheami (saji) maid doaibma oaččui 5. skovi 8. kolonnas.

7. skovi geavaheapmái bagadallan Jándordiibmu

7. skovvi galgá leat veahkkin kártet doaimmaid maid oahppi bargá, madda searvá dábálaš jándoris.

Jándordiibmu lea vuosttažettiin jurddašuvvon daid doaimmaid kártemii mat dáhpáhuvvat olggobealde skuvlaáiggi. (Skuvlaáiggi doaimmat leat 1. skovis).

Váldoágga dasa manne doaimmaid berre deattuhit, lea ahte doaimmat mitalit ollu dihtoolbmo eallima birra; maid oahppi bargá, goas dan bargá ja geaiguin ovtastallá. Diekkár oppalašgovva álkidahtá oahppi eallima sisdoalu digaštallama – sihke dála áiggi ja boahhteáiggi – ja nie ásahuvvo vuolggabáiki guhkesáiggi plánenbargguide. Oppalašgovva mas oaidná doaimmaid madda oahppi searvá, álkidahtá maid fálaldagaid ja bálvalusaid oktiiheiveheami ja vuoruheami.

Eará váldoágga doaimmaid deattuheapmái, lea ahte diekkár čalmmustahttin oainnusindahká dan movt oahppi sáhtá searvat lagasbirrasii daid doaimmaid bokte mat leat lagasbirrasis. Doaimmain lea dábálaččat sosiála struktuvra iešguđetge báikkis nugo skuvllas, barggus, ruovttus, astoáiggi jna. Dat leat čadnon earenoamáš dárbbuide mat mis leat ja madda geasuhuvvot ja ocalat. Doaimmat leat muđui ge hui dehálaččat sosiála okta-vuođain. Dat mearkkaša ahte buot bealálaččat fertejit birgehallas guhtet guimmiideasetguin diekkár oktavuodain. Sii ožžot rollaid ja ovddasvástádusa doaimmain mat vuodđudit sosiála ovtasdoaimbama. Danin mearkkaša doaimmaide searvan hui ollu, danin go dat definere sihke doaimmashehttejuvnon olbmo ja eará olbmuid servodagas.

Eai buot diekkár doaimmat geardduhuvvo juohke beaivvi. Muhtun doaimmat leat beaivválaš doaimmat, muhtumat 1 dahje 2 gearddi vahkus dahje 1-2 gearddi mánus, dahje oppalohká dušše moatte geardde jagis (ovdamearkka dihte riegeáidnabeaivvit). **Jándordiimmus galgat mii guovdilastit doaimmaid mat dáhpáhuvvat áibbas dábálaš juohkebeaivválaš jándoris**, eat galgga geahččat eará doaimmaid, nugo ovdamearkka dihte mátkkiid dahje earenoamáš prošeavttaid mat duollet dálle čađahuvvojit.

Eai buot dábálaš doaimmat dáhpáhuva beaivválaš, dain lea iešguđetlágan dávjodat. Muhtun diekkár doaimmat, mat leat čadnon fásta áiggiide (vahkus/mánus), nugo lášmmohallan, 4H dahje iskkár (speider) sáhttet leat dakkár doaimmat maid mii dájvja gohčodit doaimman mat gullet dábálaš jándorii. Jus lea nu, de čále daid iešguđetlágan doaimmaid guđege linnjái jándordiibmui seamma áiggi doaimman.

Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren

Oahppi nr.	Čále oahppi nummara.
Árena/gii	Čále gos/gii lea mielde deavdimin jándordiimmu
Beaivi	Čále makkár beaivvi skovvi devdojuvvui.

Áiggi ja doaimmaid kárten	
1. kolonna Áigi	1. kolonnii galggat čállit áiggi/man guhká doaibma bistá mii dábálaččat dáhpáhuvvá dábálaš jándoris. Čále makkár áiggis doaibma lea (ovdamearka dihte gaskal 08.00 - 09.00). Sáhtta dieđusge maid leat nu ahte eai buot doaimmat mat min mielas gullet dábálaš jándorii dáhpáhuva beaivválaččat , muhto vejolaččat dušše guktii-golbmii vahkus/mánus. (Omd. láve oahppi bargat ruovttubargguid gaskal 17.00 - 1800, muhto okte vahkus lea mielde omd. 4H dahje iskkár (speider) doaimmain.
2. kolonna Doaimmat	2. kolonna spesifisere doaimmaid mat lávejit leat dábálaš jándoris, dan rájes oahppi moriha dassázii son manná nohkkat. Diekkár doaimmat sáhttet leat dat ahte lihkkat, basadit, boradit iđdesborramuša, gárvodit, vuolgit skuvlii jna., (Skuvladoaimmaid registreret 1. skovvá) bargat leavssuid, speallat dataain, čuojahit piano, borrat mállása, ordnet eahketborramuša, geallat bániid, nohkkat jna.
Oassálastit (Lohku)	
3. kolonna Mánát	3. kolonnii galgá registreret searvá go oahppi doaimmaide ovtas eará mánáiguin, ja jus dan dahká, galle máná leat fárus.
4. kolonna Rávisolbmot geat dovdet máná váttuid	4. kolonnii galgá registreret searvá go oahppi doaimmaide ovtas rávisolbmuiguin geat dovdet máná váttuid, ja jus dan dahká, galle olbmo leat fárus. Dat leat vuosttažettiin lagas rávisolbmot nugo váhneamat, bearaš ja earát geat dávjá leat ohppiin ovtas.
5. kolonna Soaitáhagas rávisolbmot	5. kolonnii galgá registreret searvá go oahppi doibmii ovtas soaitáhagas rávisolbmuiguin geat eai dovdda máná váttuid nu bures, ja galle olbmo leat fárus. Dat leat vuosttažettiin rávisolbmot geaiguin oahppi deaivvada duollet dálle, ovdamearka dihte astoáiggedoaimmain.
Doaimmaid ulbmil	
6. kolonna Oahppan	6. kolonnii galgá merket lea go doaimma ulbmil oahppan. Jus nu lea, merke ruossain dán kolonnii.
7. kolonna Áiggi loaktin	7. kolonnii galgá merket lea go doaimma ulbmil áiggi loaktin ja illu. Jus nu lea, merke ruossain dán kolonnii.
8. kolonna Áigegolut	8. kolonnii galgá merket lea go doaimma ulbmil áigegollu. Jus nu lea, merke ruossain dán kolonnii.
9. kolonna Ferten	9. kolonnii galgá merket lea go doaimma ulbmil dakkár geatnegasvuodát go bassat lihtiid, čorget muohttaga jna. Jus nu lea, merke ruossain dán kolonnii.
10. kolonna Vuodđodárbbut	10. kolonnii galgá merket lea go doaimma ulbmil gokčat vuodđodárbbuid, nugo borran ja juhkan. Jus nu lea, merke ruossain dán kolonnii.
Veahkkedárbu	
11. kolonna Álo	11. kolonnii galgá merket jus oahppi oppa áiggi oažžu veahkki. Merke ruossain dán kolonnii.
12. kolonna Muhtumin	12. kolonnii galgá merket oažžu go oahppi muhtumin dárbbu mielde veahki. Merke ruossain.
13. kolonna li goassige	13. kolonnii galgá merket jus oahppi ii oppanassiige oaččo veahki. Merke ruossain.

IP kárten	
8. skovi geavaheapmái bagadallan Doaimmaid čilgen	
<p>8. skovvi fokusere oahppi doaimmaid čilgema, iešguđet doaibmasurggiin ja domenain. Doaimmat maid registrere dán skovvá, leat juo registrerejuvvon jándordiibmui (7. skovvi). Dasa lassin sáhttá dása čállit doaimmaid maid oahppi hálida <i>bargat</i> boahhteáiggis, dahje doaimmaid madda oahppis lea beroštupmi, muhto mat háreve dáhpáhuvvet. Oahppi doaibman ja beroštupmi/áiggi loaktin dáidá rievddadit doaimmas doibmii daid bargamušaid gaskkas madda oahppis lea beroštupmi, dađi mielde makkár oppalašgovva sus lea dilálašvuodas, rávisolbmo doarjja, ja lea go oahppi ráhkkanan/gárvvistuvvon searvat/bargat doaimma.</p>	
Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren	
Oahppi nr.	Čále oahppi nummara.
Beaivi	Čále beaivvi ja goas skovvi devdojuvvui.
Suorggit, domenat ja doaimmat	
1. kolonna Domenat	<p>1. kolonna spesifisere iešguđetlágan domenaid mat gullet iešguđet surggiide. Doaibmadomenaid sáhttá sirret mángga láhkái. Mii leat dušše roavvat juohkán dien golmma suorggi doaimmaid, vai juohkin ii šatta menddo dárkil. Sosiála-/kulturdoaimmaid lea juohkán golmma oalle roavva organiserenmáliide (Fásta, soaitáhagas ja ii-organiserejuvvon). lehčanasdoaimmaid leat juohkán dan mielde leat go dat ruovttus vai eará báikkis, ja ruovttudoaimmaid fas nu ahte leat go siste- vai olgobarggut.</p>
2. kolonna Doaimmat	<p>2. kolonnii galgá deavdit doaimmaid mat leat sirrejuvvon iešguđetge doaimmaid ja domenaid vuollái. Doaimmat mat leat sirrejuvvon “Fásta lágiduvvon doaimmat” vuollái sáhttet omd. leat iskkár (speider) doaimmat, 4H, vuojadeapmi jna. “Soaitáhagas lágideamit” sáhttet leat dat mannat riegádanbeaivái, festii, teáhterii jna. “li-organiserejuvvon doaimmat” sáhttet leat ustibiiguin ovtastallan, speallat dataain jna.</p> <p>Nie sáhttit iehčanasdoaimmaid maid sirret “ruovttus” ja “eará báikkis” doaibman. Dan dahkat vai oažžut ovdan dábálaš doaimmaid ja dakkáriid mat eai leat nu dábálaččat, maid oahppi soaitá eandalii astoáiggis bargat.</p> <p>lehčanasdoaimmat “ruovttus” sáhttet leat leksolohkan, ruvttoáiggiid oahpahallat bajiloaivvi jna. lehčanasdoaimmat “eará báikkis” sáhtte leat luoddadihkáid čohkken jna.</p> <p>Ruovttudoaimmat “siste” sáhttet leat pizza ráhkadit, málestit jna. dahje bassat lihtiid, bassat viesu, láchčit searjga jna. “Olgodoaimmat” sáhttet leat láddjen, muohtačorgen jna.</p>
3. kolonna Man dávjá	<p>3. kolonnii galggat registreret doaimmaid dávjodaga. Merke loguin:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. jus doaibma lea vahkosaš doaibma 2. jus doaibma lea mánnosaš doaibma 3. háreve

Doaibman jus:	
	<p>FUOMÁŠ. Buot árvvoštallamat leat luohká eará ohppiid ektui. (Jus árvvoštallamii merke 3, de dat mearkkaša ahte oahppi doaibmá gaskamearálaččat luohkás). Jus du mielas orrot muhtun doaimmaid árvvoštallamat unnán áigeguovdilát dahje unnán logihkalaččat, de galggat daid diktit vástitkeahtá.</p>
4. kolonna Oppalašgovva	<p>4. kolonnas galggat 5-čuoggá skálai árvvoštallat man bures oahppi doaibmá iešguđetge doaimmas mii lea guđege domena vuolde namuhuvvon, go oahppis lea oppalašgovva dilálašvuodas. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi doaibmá hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. ahte oahppi doaibmá hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
5. kolonna Rávisolmmoš doarjjan	<p>5. kolonnas galggat 5-čuoggá skálai árvvoštallat man bures oahppi doaibmá iešguđetge doaimmas mii lea guđege domena vuolde, go oahppis lea rávisolmmoš doarjjan. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi doaibmá hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. ahte oahppi doaibmá hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
6. kolonna Maid lea oahpahallan/ hárjehallan	<p>6. kolonnas galggat 5-čuoggá skálai árvvoštallat man bures oahppi doaibmá iešguđetge doaimmas mii lea guđege domena vuolde namuhuvvon, go oahppi lea hárjehallan searvat doibmii/bargat doaimma. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi doaibmá hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. ahte oahppi doaibmá hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
Beroštupmi/loaktá áiggi jus:	
7. kolonna Várddus	<p>7. kolonnas galggat 5-čuoggá skálai árvvoštallat man bures oahppi loaktá áiggi iešguđetge doaimmain mat leat guđege domena vuolde namuhuvvon go oahppis lea oppalašgovva dilálašvuodas. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi doaibmá hui hejot, 2. hejot,- 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. ahte oahppi doaibmá hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>

<p>8. kolonna Rávisolmmoš doarjjan</p>	<p>8. kolonnas galggat 5-čuoggá skálai árvvoštallat man bures oahppi loaktá áiggi iešguđetge doaimmain mat leat guđege domena vuolde namuhuvvon, go oahppis lea rávisolmmoš doarjjan. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi doaibmá hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. ahte oahppi doaibmá hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>9. kolonna Maid lea oahpahallan/ hárjehallan hárjehallan hárjehallan</p>	<p>9. kolonnas galggat 5-čuoggá skálai árvvoštallat man bures oahppi loaktá áiggi iešguđetge doaimmain mat leat guđege domena vuolde namuhuvvon, go oahppi lea hárjehallan searvat doibmii/bargat doaimma. Skála lea 1 rájes 5 rádjái, mas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. mearkkaša ahte oahppi doaibmá hui hejot, 2. hejot, 3. gaskamuttus bures, 4. bures, 5. ahte oahppi doaibmá hui bures. <p>Go árvvoštalat, merke ruossain muhtun logu skálas gaskal 1 - 5.</p>
<p>Geaiguin ovttas (Lohku):</p>	
<p>10. kolonna Váhnemat</p>	<p>10. kolonnii galggat registreret leat go váhnemat mielde doaimmas. Ja jus leat, man gallis. Merke ruossain.</p>
<p>11. kolonna Oappát ja vieljat</p>	<p>11. kolonnii galggat registreret leat go oappát ja vieljat mielde doaimmas. Jus leat, man gallis. Merke ruossain.</p>
<p>12. kolonna Seamma ahkahaččat</p>	<p>12. kolonnii galggat registreret leat go eará seamma ahkahaččat mielde doaimmas. Jus leat, man gallis. Merke ruossain.</p>
<p>13. kolonna Eará rávisolbmot</p>	<p>13. kolonnii galggat registreret leat go eará rávisolbmot mielde doaimmas. Jus leat, man gallis. Merke ruossain.</p>

IP kárten	
9. skovvi - Deskriptiiva, diagnostalaš ja klinihkalaš dieđut	
Dán skovi dieđut galget mitalit dan gii oahppi lea, makkár skuvlafálaldagat/eará fálaldagat leat gávdnamis, makkár diagnostalaš dieđut leat ja makkár máhtto- ja gálgaprofiillat leat gávdnamis, ja maiddái čilgehus mas oaidná sosiála funkšuvnna ja mihtilmas láhttenuvgiid ja leahkima.	
Dieđut oahppi, skuvlla, diimmuid ja ovddasvástádusa birra	
Namma	
Beaivi	
Luohkká	
Sohkabealli	
Ahki	
Man stuora skuvla Buohkat seamma luohkás / máŋga ceahki seamma luohkás / seamma ahkahaččat seamma luohkás	
Makkár skuvla (Mánáidskuvla / Mánáid skuvla- Nuoraidskuvla / Nuoraidskuvla)	
Diimmut ja ovddasvástádus - luohkáoahpaheaddji (fágat, doaimmat, plánenbarggut jna.)	
Diimmut ja ovddasvástádus - earenoamášoahpaheaddji (fágat, doaimmat, plánenbarggut jna.)	
Diimmut ja ovddasvástádus - assisteanta (fágat, doaimmat, plánenbarggut jna.)	
Diimmut ja ovddasvástádus – eará oahpaheaddjit (fágat, doaimmat, plánenbarggut jna.)	
Suohkana sturrodat (sullii olmmošlohku)	

Eará fáraldagat	
SFO	
Kulturskuvla/musihkkaskuvla	
Doarjjaolmmoš	
Geahpedandoaimmat⁵	
Eará	
Diagnosa birra dieđut	
Váldodiagnosa	
Goas biddjui diagnosa? (mánnu - jahki)	
Lassiváttut (dysleksi, hyperaktiiva, ballu, deprešuvdna, bággogovahallan jna.)	
Dálkkasgeavaheapmi (Juo/ii)	
Eará dikšu	
Máhttu ja gálggat - profiillat	
Návccaid testen (Makkár teasttat ja bohtosat)	
Giellateasttat - dábálaš (Makkár teasttat ja bohtosat)	
Giellateasttat - metaforat, eahpe-njuolga hupman⁶ (Makkár teasttat ja bohtosat)	
Skuvlafágalaš testen ja geahččaleamit (Makkár teasttat ja bohtosat)	
Motorihka testen (Makkár teasttat ja bohtosat)	
Eará teasttat	

⁵ Geahpedandoaimmat = avlastning

⁶ Eahpenjuolga hupman = indirekte tale

Máhttu ja gálggat - nanu bealit, váttisvuodát ja beroštumit	
Earenoamáš nanu bealit. (Makkár suorggit ja movt dat bohtet oidnosii. Sáhttet ovdamearkka dihte leat earenoamáš gálggat.)	
Earenoamáš váttisvuodát skuvllas. (Makkár suorggit ja movt dat bohtet oidnosii. Sáhtta omd. leat dysleksijja, dyskalkulijja, ollu jávkan, givssiduvvo jna.)	
Earenoamáš beroštumit. (Makkár suorggit ja movt dat ihtet oidnosii. Sáhttet omd. leat oahpes olbmot, biillat, ruvttotabeallat jna.)	
Eará	
Sosiálalaš doaimman	
Berošta ovtastallat earáiguin. Makkár doaimmain?	
Searvalastin eará seamma ahkahaččaiguin - Makkár doaimmain?	
Álggaha seamma ahkahaččaiguin ovtastallama – Makkár doaimmain?	
Dárbbáša heiveheami ja hárjehallama. Juo/ii.	
Dárbbáša suodjaluvvot. Juo/ii.	
Eará	

Autismafierpmádat/Statped

Prošeakta "Mánát ja nuorat geain lea Asperger syndroma".

Láhtten ja leahkin	
Berošta struktuvrrain (Jerrá dávjá doaimmaid birra, áiggi, gii lea fárus jna.)	
Dárbbasa veahki (Álgimii, čađaheapmái jna.)	
Beaivemovtta ja oadđin-dábiid rievddadallan	
Ovttasdoaimman birra. (Reagere hejot hoahppodilliide, gáibádusaide ja sullasaš áššiide, dárbbasa olbmo, hálida doalahit earáid alddis eret, reagere bures leaikkastallamii, liiko njuolggo dieđuid oažžut, movt birgehalla go oažžu eahpenjuolga dieđuid jna.)	
Rituálat/bággodagut (fásta doaimmanmáallet, dinggat fásta sajiin jna.)	
Temperameanta (doaimmalaš/ passiiva, sosiála/ii sosiála, árgi/ njáigu/gáidosis jna.)	
“Makkár doaimmi” (Ohcá gelddolašvuoda, viggá garvit, ferte čađat vázzit)	
Eará	

IP ulbmilčilgen	
10. skovi geavaheapmái bagadallan Doaimmaid ulbmil	
10. skovvi lea 2 siiddu ja fokusere doaimmaid mihttomeriid (1.siidu) mat čilgejuvvojedje 8. skovis. Dán skovi 2.siidu registrere makkár váikkuhangaskaomiid áigu geavahit vai olaha mihttomeari.	
Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren	
Oahppi nr.	Čále oahppi nummara.
Beaivi.	Čále beaivvi ja goas skovvi devdojuvvui.
Domenat ja doaimmat	
1. kolonna Suorggit	1. kolonnas leat iešguđetlágan doaibmasuorggit maid mii leat vásihan áigequovdilis beroštupmin. Golbma suorggi leat namuhuvvon vásedin: Sosiála-/kulturdoaimmat, oktodoaimmat ja ruovttudoaimmat.
2. kolonna Domenat	2. kolonna čilge iešguđetlágan domenaid mat gullet guđege doaibmasuorgái. Doaibma-domenaid sáhtta mángga láhkái sirret. Mii leat dušše roavvát sirren dien golbma suorggi, vai ii šatta menddo dárkilis juohkin. Sosiála-/kulturdoaimmaid leat juohkán golmma oalle roavva organiserenmálliide (Fásta, soaitáhagas ja ii organiserjuvvon). Oktodoaimmaid leat juohkán guovtti oassái; lea go ruovttus dahje eará báikkis daid bargamin, ja ruovttudoaimmaid leat juohkin lea go olgun dahje siste.
3. kolonna Doaimmat	<p>3. kolonnii galgá deavdit doaimmaid mat leat namuhuvvon iešguđet surggiin ja domenain. Doaimmat mat gullet “Fásta lágiduvvon doaimmat” domenii sáhttet ovdamearkka dihte leat iskkáarii (speider) searvan, 4H, vuojadeapmi jna. “Soaitáhagas doaimmat” sáhttet leat ovdamearkka dihte ahte mannat riegádanbeaivái, festii, teáhterii jna. “li organiserjuvvon doaimmat” sáhttet leat dakkárat go ovtastallat ustibiiguin, spealat datas jna.</p> <p>Seamma láhkai sáhtti juohkit oktodoaimmaid “ruovttus” ja “eará báikkis” doaibman. Dan dahkat vai oažžut oidnosii sihke dábálaš doaimmaid ja doaimmaid mat eai leat nu dábálaččat, maid oahppi soaitá eandalii astoáiggis bargat.</p> <p>Oktodoaimmat “ruovttus” sáhttet leat leavssuid bargan, oahpahallat ruktotabealla bajiloaivvi jna. Oktodoaimmat “eará báikkis” sáhttet leat čohkket geaidnodihkuid jna. Roavttosdoaimmat “siste” sáhttet maid leat pizza ráhkadit, málestiit jna., dahje bassat lihtiid, bassat viesu, čorget, ordnet searjga jna. “Olgun” doaimmat sáhttet leat láddjen, muohtačorgen jna.</p>

Doaimmaid mihttomeari (1. siidu)	
4. kolonna Gálga	4. kolonnii galggat čállit mihttomeariid mat leat čadnon dasa ahte buoridit doaibman-gálggaid. Sátta leat nu go "šaddat buorebut/čeahpit ...
5. kolonna Iešheanalašvuotta	5. kolonnii galggat čállit mihttomeariid mat leat čadnon dasa ahte šaddat iešheanalaš čađaheames doaimma.
6. kolonna Bistin/hivvodat	6. kolonnii galggat čállit mihttomeariid mat leat čadnon dasa man guhká dahje oanehaš dahje man ollu áiggi oahppi galgá geavahit doibmii.
7. kolonna Ulbmil nr.	7. kolonnii galggat čállit makkár ulbmilnummar lea definerejuvvon. Dat galgá sihkkarastit dan ahte ulbmilat ja váikkuhangaskaoamit heivejit oktii (2.siidu).
(2.siidu)	
1. kolonna	Nugo 1.siiddus.
2. kolonna	Nugo 1.siiddus..
3. kolonna	Nugo 1.siiddus.
Váikkuhangaskaoamit mihttomeari joksamii	
4. kolonna Struktuvra/várddus	4. kolonnii galgá registreret lea go váikkuhangaskaoapmi maid hálida geavahit joksan dihtii mihttomeari struktuvrralaš heiveheapmi ja oppalašgova geavaheapmi. Dan sáhtttá dahkat plánaiguin ja prosedyraiguin, dahje dan birrasa fysalaš heivehemiiin gos doaibma galgá čađahuvvot. Merke ruossain.
5. kolonna Geavahit earenoamáš beroštumiid	5. kolonnii galgá registreret lea go váikkuhangaskaoapmi maid hálida geavahit oahppi earenoamáš beroštumiid. Sáhttet leat mángga lágan earenoamášberoštumit, muhto dávjá leat dat vejolaš váikkuhangaskaoamit dasa ahte olahit mihttomeari. Merke ruossain.
6. kolonna Ráhkaneapmi	6. kolonnii galgá registreret lea go váikkuhangaskaoapmi maid háliidat geavahit mihttomeari olaheapmái dat ahte ráhkkanahit oahppi dasa mii galgá dáhpáhuvvat. Merke ruossain.
7. kolonna Njuolggadusstivren	7. kolonnii galggat registreret lea go váikkuhangaskaoapmi maid háliidat geavahit mihttomeari olaheapmái dat ahte váldit atnui njuolggadusstivrema. Merke ruossain.
8. kolonna Eksplisihhta oahpaheapmi	8. kolonnii galgá registreret lea go váikkuhangaskaoapmi maid hálida geavahit ulbmila olaheapmái, dat ahte váldit atnui eksplisihhta oahpaheami go galgá čađahit doaimma. Merke ruossain.
9. kolonna Dulkot/jorgalit	9. kolonnii galgá registreret lea go váikkuhangaskaoapmi maid hálida geavahit olahit mihttomeari dat ahte dulkot/jorgalit dan mii dáhpáhuvvá. Merke ruossain.
10. kolonna Ráhkadit prosedyra	10. kolonnii galgá registreret lea go váikkuhangaskaoapmi maid háliidat geavahit olahit mihttomeari dat ahte ráhkadat plána dahje prosedyra dasa movt galgá searvat/čađahit doaimma. Merke ruossain.
11. kolonna Ulbmil nr.	11. kolonnii čálát guhte mihttomearrenummar lea definerejuvvon. Dan dagat sihkkarastin dihtii dan ahte mihttomearit (1.siiddus) ja váikkuhangaskaoamit heivejit oktii.

IP árvvoštallan	
11. skovi geavaheapmái bagadallan Logga masa čállá pedagogalaš veahkkedoaimmaid	
<p>11. skovvi lea logga masa čállá pedagogalaš doaimmaid mat fokuserejit doaimma mihttomeari ja ákkastallama, heiveheami, čilgehusa ja oahppi reakšuvnna. Go mii juo buohkat diehtit man váttis maŋŋil lea muitit maid barggai ja mii dáhpáhuvai, de lea dárbašlaš čállit juohke diŋŋa dalán go bargá dan. Logga galgá geavahuvvot čađat prošeaktaáiggis, vai dus lea oppalašgovva mas oainnát mii lea dáhpáhuvan.</p> <p>Áigumuš dákkár loggain lea ahte galggat registreret go álggahat ja čađahat pedagogalaš doaimbajibuid (berre deavdit ovttá skovi juohke pedagogalaš doibmii). Dan sáhtta oalle dávjá bargat ja eanemus sávahahtti livččii diehttelas ahte oahpaheaddji/assisteanta registrere doaimmaid loggaskovvá dalle go dat leat jođus. Jus nu ii sáhte, de berre dáhpin leat ahte deavdá ovttá skovi juohke vahku.</p> <p>Logga deháleamos áigumuš lea diehttelas dat ahte registreret mii lea dáhpáhuvan, movt don/dii barggaidet joksán dihtii ulbmiliid maid don/dii lehpēt bidjan doibmii, ja movt oahppi lea reageren doaimmaide.</p>	
Dieđut oahppi birra, beaivi ja registreren	
Oahppi nr.	Čále oahppi nummara.
Oahpaheaddji	Guhte oahpaheaddji lea deavdán skovi.
Beaivi	Čále beaivvi goas skovvi devdojuvvui.
Logga masa čállá pedagogalaš veahkkedoaimmaid	
Doaimma mihttomearri ja ákkastallan	Dán rubrihkii galggat don/dii čállit iežas sániiguin doaimma mihttomeari ja makkár ákkastallan dus/dis lea dien mihttomearri (ovdamearkka dihte ovttastallat eanet earáiguin friddjagoartiliin danin go oahppi čuožžu menddo ollu okto skuvlašiljus, dahje láchčit dili nu ahte geahpedit givssideami ja hárdima). Mihttomearit sáhttet leat čadnon doaimmamii, iešheanalášvuhtii ja bistimii. Mihttomearit doaimmaide skuvllas sáhttet leat sihke fágalaččat ja sosiálalaččat (Merke ruossain muhtun ruktui teavstta vuolde makkár kategorijai mihttomearri gullá).
Heiveheapmi	Dása leat mii namuhan gávccii váikkuhangaskaoami maid sáhtta geavahit dasa ahte láchčit dili nu ahte olaha mihttomeari. Merke ruossain ovttá dahje mángga maid geavahat/ leat geavahan.
Doaimma čilgen Maid mun/mii barggaimet	Dákko čilget/čilgebehtet iežas sániiguin doaimbajibu, maid barggaidet pedagogalaš oktavuodas (merke ruossain lea go vuosttaš geardi, geardduheapmi dahje lea go doaimma rievdaduvvon dahje viiddiduvvon moktege).
Oahppi reakšuvdna	Dákko čilget/čilgebehtet iežas sániiguin movt oahppi reagere doibmii (merke maid ruossain áddii go mánná doaimma, giddii go dasa beroštumi, vai orui go ille háliideamen dasa searvat).

MILDOSAT

12. skovvi - Doaimmaulbmiliid árvvoštallan

13. skovvi – Oahpaheaddji registrere sosialaláš doaimma

14. skovvi - Vánhen registrere sosialaláš doaimma